

“Повітряний замок” рівненських художників

Створення Художнього музею в Рівному – тема не нова і доволі болюча. Чимало років митці Рівненщини намагаються достукатися до влади, обурюючись тим, що Рівне – єдиний обласний центр в Україні, який досі не має власного художнього музею. Нещодавно конструктивний діалог нарешті відбувся: художники, музейники та громадські активісти запропонували керівництву Рівненської обласної ради реконструювати деякі приміщення краєзнавчого музею з метою створення цілого культурологічного комплексу, що дало б можливість вирішити низку питань, в тому числі створення художнього музею та збільшення площ краєзнавчого музею. Влада пропозицію розглянула, сприйняла позитивно і навіть схвально, погодившись говорити на цю тему далі, проте ціна питання викликає деякі сумніви: хто дасть гроші на проект вартістю близько 50 мільйонів гривень? Чи вистачить одного лише натхнення рівненських митців на його реалізацію?

За більш детальною інформацією ми звернулися до одного із авторів проектної пропозиції, члена Національної спілки художників України, голови комітету по культурі, мистецтву і духовності координаційної громадської ради Рівненської області Віктора Гвоздинського (на фото).

- Наша область – єдина, де музейна справа в такому занедбаному стані. За останні 40 років належна увага цьому не приділялась. Крім музею в Пересопниці, який збудували по суті випадково, тому що треба було відзначити дату, серйозно музейми влада не займалася.

При тому що до Другої світової війни і потім аж до 1947 року художній музей у Рівному існував - до речі, на вулиці Симона Петлюри, неподалік від Будинку вчених. У Рівному жили відомі люди, це було багате єврейське місто, тому і цінних колекцій було чимало. На жаль, значну частину колекції вивезли німці, але частина залишилася і сьогодні знаходиться в краєзнавчому музеї. Починаючи з 60-70-х років, художники неодноразово зверталися до місцевої влади з проханням відновити цей музей. За Незалежної України ми вже майже 25 років говоримо про цю необхідність, але жодній владі так і не вдалося довести цю справу до кінця.

Нагадаємо, справжні перипетії зі створенням музею розпочалися 2006 року, коли тодішній голова облдержадміністрації В. Червоний підписав розпорядження про створення художнього музею на вулиці С.Петлюри, 17. На жаль, ці прагнення залишилися нереалізованими. У 2009 та 2010 роках Спілка художників Рівненщини зверталась до міського голови щодо створення музею по вулиці Драгоманова, 9, але отримала від його заступника Галини Кульчинської негативну відповідь: мовляв, це приміщення буде функціонувати виключно як жіноча консультація і нікому передаватися не буде. Втім, у минулому році за цією адресою прописався Апеляційний суд Рівненської області, уклавши договір позички на 49 років. Майнова оцінка будівлі при цьому була зазначена у розмірі 898 тисяч гривень, що на сьогодні у валютному еквіваленті становить понад 50 тисяч доларів.

Продовження на 9 стор.

“Повітряний замок” рівненських художників

Закінчення. Початок на 1 стор.

Таким чином, переконаний Віктор Гвоздинський, не було враховано думки громади та був порушений її статут, а місто втратило будинок, який ще у 1928 році був побудований на гроші рівнян.

– Відтоді, коли на сесії міської ради цю землю остаточно віддали суду, стало зрозуміло, що для музею потрібно розглянути вже інші варіанти, – розповідає художник. – Тому ми вирішили зробити не просто художній музей, а цілий культурно-мистецький комплекс, реконструювавши деякі приміщення краєзнавчого музею. Ідею підтримали всі творчі спілки Рівненщини, десятки громадських організацій, було зібрано більше двох тисяч підписів. І сьогодні ми вже трохи більше півроку працюємо над проектною пропозицією, яка дозволить реалізувати масштабний задум цікавого туристичного об'єкта в Рівному.

– Яким чином планується реконструювати краєзнавчий музей, адже він є пам'яткою архітектури?

– Дійсно, музей, в якому раніше була гімназія, має свою цікаву історію, це пам'ятка національного значення історії та пам'ятник архітектури місцевого значення. І його, звісно, заціпати не можна, перебудови він не підлягає. Тому реконструювати ми пропонуємо адміністративно-технічні приміщення, добувавши музей на дворовій території, яка обмежена охороною зоною. Це дасть можливість збільшити експозиційні площі краєзнавчого музею до 4 тисяч метрів та поліпшити умови зберігання експонатів. Сьогодні музей має близько 1 тисячі метрів, і там вже просто ніде зберігати, а тим більше поповнювати фонди. А те, що є, зберігається в жакливих умовах – грибок і сирість завдає шкоди не тільки картинам та іконам, але і здоров'ю працівників.

Крім цього, краєзнавчий музей знаходиться в Парковій зоні князів Любомирських. Це теж досить цікава частина нашої історії, тому ми плануємо відновити колони та зробити аркади, увіковічивши в такій колонаді і самих князів Любомирських, які дуже багато зробили для нашого міста.

– Звідки збиратимуться експонати для новоствореного художнього музею?

– За роки існування краєзнавчого музею було зібрано багато експонатів, проведена величезна наукова робота, археологічні дослідження, в тому числі і по Козацьких могилах, по Берестечку. Отже, зібралось чимало експонатів різної тематики, але довгий час не було художнього відділу. Той, що створили, дуже маленький, і аж ніяк не відповідає художній цінності деяких об'єктів. Скажімо, у нас велике зібрання ікон, і лише ікона Дорогобузької Богоматері зі своєю більш ніж 800-літньою історією не менш значима, ніж ікона Холмської Богоматері, до якої їдуть поклонники з усього світу. Думаємо, вона достойна того, щоб у новому закладі для неї було відведено спеціальний окремих зал, а паломники і туристи могли приїжджати і до цієї святині.

До того, ж на Рівненщині чимало знахідок з часів Київської Русі, дуже цікавих і подекуди навіть унікальних. Дорогобуж, Пересопниця – майже в кожному містечку є сліди княжої доби. Колись навіть з Лувра зверталися, щоб передати на тимчасову експозицію з Дорогобужа те, що було знайдено тут з часів Київської Русі. Отже, одна з наших задач – це також повноцінно показати культурну та історичну спадщину Рівненщини. Тому що сьогодні цим користуються приватні колекціонери та чорні археологи, і чимало цінностей впливає на антикварні базари та за кордон.

– Ви говорили про цілий культурно-мистецький комплекс. Чим він буде цікавий туристам, окрім ікон та археологічних знахідок?

– Це не буде консервативний музей у звичному сенсі слова. Нове двоповерхове приміщення міститиме галерею, конференц-зали, бібліотеку, архіви, арт-студію, музей фотографії, адже у нас на Рівненщині багато відомих фотомайстрів. Проект передбачає мобільний, цікавий заклад, який дозволить рівнянам обмінюватись колекціями з іншими музеями, організувати всеукраїнські, зарубіжні виставки. Тут буде лабораторія сучасного мистецтва, хоча ми не збираємося заціклюватися на цьому. Буде іконописна школа, школа краєзнавства, інститут дослідження Полісся, тому що цей край ще зовсім незвіданий і не вивчений досконало ні європейцями, ні нашими дослідниками. Ми пропонуємо, щоб цей заклад був своєрідним арсеналом для молоді. Тут буде велика дворова територія, на якій можна проводити різні молодіжні заходи – поетичні, бардівські, театральні фестивалі, різноманітні конкурси. На території парку буде Місто майстрів, де проходитимуть майстер-класи з ковальства, гончарства, вишивки тощо. Ярмарки для туристів, лицарські бої, фаєр-шоу... Комплекс щоденно має працювати для молоді, а місто таким чином отримає яскраву візитівку і новий приплив туристів.

– Дійсно, грандіозний і дуже цікавий задум... Але де взяти гроші на все це – і не малі?

– Вартість проекту на сьогодні становить близько 40-45 мільйонів. Далі залежатиме від курсу. Зараз вар-

тість будівництва стала дешевша відсотків на 15-20, ніж кілька років тому. Отже, якщо врахувати те, що на культуру у нас сьогодні виділяють 20-30 мільйонів на рік, то, думаю, за кілька років це будівництво можна подожати. Ремонтуються ж клуби та будинки культури в селах та районах. А от музейну справу занедбали. В Луцьку, скажімо, три музеї за останні три роки відкрили, зокрема, музей Стравінського та Музей ікони. А мер Хмельницького взагалі своїм художникам каже: вибирайте найкраще приміщення у місті, яке вам сподобається, наше місто повинно бути не лише торговим, а й культурним. У нас же міський голова минулого року хотів закрити музичну школу імені Лисенка, якій виповнилося 75 років. Таке відношення до культури у нас.

Але, думаю, влада вимушена буде реалізувати цей проект, громадськість наполягає. Треба робити не тільки бутіки, торгові заклади, а звернути увагу і на заклади культури. Іншого майданчика для цього будівництва на сьогодні не існує. Думаю, будуть і гранти долучені, і кошти меценатів, і внески наших рівненських підприємств, або будівельні матеріали. Ми вже опрацьовували цю тему, але, поки немає конкретного рішення щодо проектною пропозиції, призупинили.

– Проект – не простий і, очевидно, має пройти ще чимало етапів?

– Дійсно, сьогодні ми лише на етапі проектною пропозиції, яких вже було кілька варіантів. Попередні були більш масштабні, можливо, доведеться дещо зменшити і цю. Проект має пройти ще дуже складний шлях, адже це об'єкт, який буде будуватися та реконструюватися в зоні архітектурної пам'ятки. Згідно із будівельними нормами, там свої вимоги, і потрібно буде не тільки в місті пройти експертні комісії, отримати містобудівні умови тощо, але й погодити проект у Міністерстві культури, що досить не просто. Втім, оскільки раніше Міністерство культури підтримувало нас, сподіваємось на успіх.

Якщо до кінця цього року затвердимо проект, тоді будемо вимагати від влади фінансування проектно-кошторисної документації і реалізації самого проекту. Не ця влада, так інша повинна це питання нарешті вирішити.

Натомість, поки творча еліта натхненно і завзято працює над своїм новим творінням, обласна влада знайшла деякий компроміс. Під час громадських обговорень, паралельно із продовженням роботи над проектом, миттям тимчасово було запропоновано приміщення в Будинку вчених на вулиці Петлюри, 17, де на сьогодні вже діють чотири організації.

– Як рівнянин, вважаю, нам потрібний художній музей, – прокоментував ситуацію Михайло Кириллов. – Але знаючи бюрократичну процедуру, необхідність проведення ширшого громадського обговорення, оскільки є різні «за» і «проти» щодо даної будівлі, як з технічної, так і з естетичної точки зору, враховуючи всі стадії погодження щодо реального втілення цієї ідеї, я б сказав, що це довготерміновий проект. Його нереально зробити за рік-два. Тому почати можемо з Будинку вчених – облаштувати художній музей поки що там і паралельно вести широке обговорення нового проекту. А згодом, якщо буде можливість, то й реалізувати його в життя.

Тим часом створено робочу групу, подано список членів, і тепер депутати обласної ради мають погодити і деталізувати пропозицію.

Першим кроком, за словами організаторів, має бути ремонт приміщення та «переселення» фондів з колекцій обласного краєзнавчого музею. А наступним – безпосереднє відкриття художньої експозиції – ікон, живопису. Показати є що, запевняє Віктор Гвоздинський, основних фондів більше 140 тисяч, додаткових – понад 120 тисяч. Хоча можна було зібрати і набагато більше, якби не проблема із зберіганням. Національна спілка художників, творчі спілки багатьох обласних організацій вже готові передати для новоствореного музею сотні робіт. І хоча, звісно, в Будинку вчених, на площі 200-220 метрів багато не розмістиш, художники впевнені: все це попереду, адже робитимуть все, щоб Рівне мало свій бренд і пишалось культурно-історичною та мистецькою спадщиною нашого краю.

Ангеліна НЕПОМНЯЦА